

DIPLOMAT

№ 06(031) 16-30 Aprel, Nisan 2006

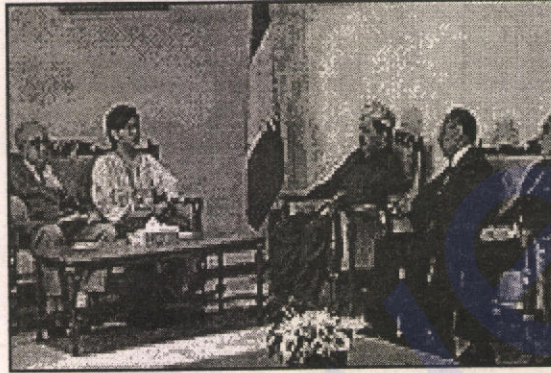
İctimai-siyasi qəzet
Rojnama civakî û siyasî

Qiyməti
Hêjaye 20 qəpik

**AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ
PREZİDENTİ CƏNAB İLHAM
ƏLİYEV LATIN MƏDƏNİYYƏTİ
AKADEMİYASININ NÜMAYƏNDƏ
HEYƏTİNİ QƏBUL ETMİŞDİR**

Mesud Barzanî: Bideştixistîyên başûr ji bo xizmeta hemu beşên Kurdistanê ne

- Serokê Kurdistanê Mesud Barzanî îro li Selaheddîneê pêswazîya kurdnas û dirokzanên berbiçav yê Rusîyayê û kurdên Yekitiya Sovyêtistana berê û beşdarên konferansa kurdolojiyê kir ya ko wezaretê candê ya hukumeta Kurdistanê rojên 14 û 15-ê vê mehê li Hewlêrê amade kiribû.

Mesud Barzanî piştî ko şabûna xwe ji bo hatina Kurdistanê ya şanda rûsî û kurdên Yekitiya Sovyêtistana berê û beşdarîya wan ya konferansê nişan da, kar û xizmetên wan yê ware kurdolojiyê ji bilind nixand û got:

Wecîh Barzanî vegerîya Kurdistanê

Kurdistan dibe dewleteke dewlemende pêtrôle

Xwandin pêşketina gelle

Ez cara ewlîn slavê gelê kurdên Azerbaycanê wera digihînim û spasîya xwe wera dikim wekî we ez qebul kirim. Me zûva derheq Zankoya Selaheddîn bihistibû lê ez gellekî kêf xweşim, wekî îro li Kurdistanê û ji serokatiya zankoya Selaheddîn kek Mehmed Sîdiqva hevpeyvîneê dikin, ev şayîke mezine boy min.

Səh. 3

ZƏNGİN ETNOQRAFIYA VƏ FOLKLOR NÜMUNƏLƏRİ

Bir ilê yaxındır ki, el ağsaqqalı, şair, tərçüməçi, tarixşünas, tədqiqatçı-alim, otuza qədər şeir, tərçümə və tədqiqat əsərlərinin müəllifi Şamil Əsgər Dəlidağ aramızda yoxdur. Onun xatirəsinə etiram əlaməti olaraq oxucular tərəfindən sevilə-sevilə oxunan "Dəlidağa salam" poemasının təhlilini verməyi özümüzə borc bildik.

Səh. 4-5

Serokwezîrê tirkan ji Ahmet Turkra got, ka mebesta wî çîye

- Serokwezîrê tirkan Recep Tayyip Erdogan berî çend rojekê bersîva daxwaza hevserokê DTP-ê Ahmet Turk ya hevdîtinê da got Tirkîye bi kesên "xudansileh" re runanê û bila DTP aşkera bibêje ku PKK-e tərörîst e û paşê daxwaza hevdîtinê bike. Ji gotina serokwezîrê tirkan pîr aşkera diyar bu ko ew behsa hevdîtinê digel PKK-e nake û behsa DTP-ê dike. Duh Recep Tayyip Erdogan got ka mebesta wî çî ye û got Tirkîye bi "heqîr, canî û xayînan" re rûnanê.

Səh. 2

Kürd məsələsində dialog şərtidir

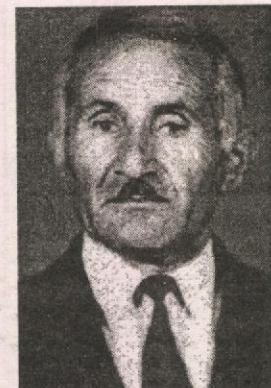
Klavdiya Rot

Diyarbakirə gedən Alman Yaşıl Partiyasının Eşbaşqanı Klavdiya Rot, Böyükşəhər Bələdiyyə sədri Osman Baydämirlə bir saat on beş dəqiqə sürən bir görüşmə keçirdi. Daha sonra məlumat verən Rot, "dostum" deyər xitab etdiyi Baydämirə Diyarbakirin üzərində keçən heftə qara buludlar vardı, bu arada onlar dağılır.

Səh. 7

MƏNALI ÖMRÜN 70-Cİ BAHARI

Heydərov Əmirxan Vəli oğlu 20 aprel 1936-cı ildə Laçın rayonunun Kamallı kəndində kürd ailəsində anadan olmuşdur. Beş yaşında olarkən atasını itirmişdir.

Səh. 7

Xwandin pêşketina gelle

-Kek Mehmed Sîdîq, Zankoya Selaheddîn çend sale dest xebata xwe kirîye û çend beşên wê heye?

Cara ewlin, hun xêr hatine, ser cavên min, spas dikim wekî hûn hatine zîyareta me.

Zankoya Selaheddîn ji sala 1968-a li bajarê Silêmanî damezraye û (nabêwî berê bûye Zankoya Silêmanî) sala 1968-1969-an dest pekirîye û wan kollêcava pêk hatîye.

Kollêca zanistî (dîrokî),

Kollêca endaziyarî (muhendis),

Kollêca kîştûkal (malhebûna gundîtîyê) Paşwextîyan hine kollêc ji hatin vekirin:

Di sala 1971-1972-an kollêca edeb damezira.

Di sala 1976-1977-an kollêca karkerî peywendî û aborî damezira.

Di sala 1977-1978 -an kollêca pîzîşkî damezira.

Di sala 1985-1986-an kollêca yasa û zanistî damezira.

Di sala 1988-an di aliyê rêjîma faşist kolêja kîştûkal hat dagirtin. Lê piştî aza bûna Kurdistan li salên 1996-1997-an dúbare kollêca

damezira.

Di sala 1998-1999-an kollêca perwerde werzêşî wek kollêceke serbixwe damezira û paşê bû kollêca perwerde.

Di sala 2001-2002-an parstiyarî (advokat) û mamostayan damezira.

Di sala 2002-2003-an kollêca şarazayati yê îslamî damezira û paşê bû beşek kollêci edeb bo nabê xwendina îslam.

Ji sala 2003-2004-an kollêca akademiya hunerî cûwanakan der çûn lê paşwextê ji sala hati qûtabî vedigerin û despê xwandinê dikin

Ji sala 1981-an hokûmeta BASS hemberî kurda nebaşî dest pê kir. Hezkir Zankoya Selaheddîn bigûhaze bajarê Tigrîtê. Lê zext û berxwedaniya gelên kurd pêş sekinin û ne hiştin zanko bibine Tigrîtê bo vê yekê Zanko hanîn bajarê Kurdistanê kevnare dîrokî HEWLÊRÊ û nabêwê danin Zankoya Selaheddîn. Wê demê deh kollêc hebûn. Lê sala 1992-an li ser xwestina gelên kurd ,boy

daxweziya Parlamantoya Kurdistan zanko ji Hewlêrê cî guhastin bajarê Silêmanî û zankoya Selaheddîn ma Hewlêrê.

-Çend mamûstayên zanko hene û çend xwendevan li zankoyê hîn dibin?

Jimarên mamosta şeşsed kesin, lê jimarên xwendevanan heşt hezar qûtabîne (telebe).

K e k Mehmed, çend dewletên cihanê zankoyên we dinase, çend zankoyên cihanêra elaqetîya we heye?

Em ji sala 2002-an bûne endamên

«A I U» yê hemu zankoyên cihanêye girînk û pêşketî zankoya Selaheddîn dinase. Lê zemanê BASS tû zankoyên ereb zankoyên me nas nedikir. Piştî azadiya Kurdistanê gelêk zankoyên cihanêra elaqetîya me çêbûn. Niha em zankoyê «OBSANT» isve zankoya «DORT-

MONT» Gêrmaniya, Avstraliya, Kanada, Fransa, Amêrika, Avropa va elaqetî çêkirîye.

Çend kollêcên zankoya Selaheddîn bi zimanê îngîlîsî dersan derbas dibin ?

Li zankoya Selaheddîn kollêca Kîştûkal, kollêca pîzîşkî, kollêca endeziyar bi zimanê îngîlîsî tèn hîn kirin.

Kek Mehmed, hûn xwendevanên pêşketî dişînin welatê avropayê, wekê magistratûrayê bixwînin û dereca doktortîyê bistînin?

Me qûtabiyên pêş ketî sê kes şandîye Fransa, dû qûtabî çûne Almaniya, çar kes me şandîye Amêrika Planên meda heye wekî, paş wexta qûtabiyên baş xwendî bişînin welatên pêş ketî. Wekê em bikaribin ser piya bisenin.

Xêncî wê em dixwazin zankoyeke azad vekin, wekê mirovên bi emrê mezin herin li wûr bixwînin. Vê awayî em dixazin wekî gelên Kurdistanîyên

Karmend xwendina bilind xelaskin.

Salê çend qûtabî qebûlî magistratûrê dibin, û dixwînin ?

Hemû salan jimara wan zêde dibin. Par hezar sêsed kes cî war girtî bû. Îsal du hezar kes, cî war girtîye. Paşwextiya hejmara wan wê zêde bibin.

Hûn zanin, kurdên cihanê nod selef bi alfabeya latinîva dinivîsin û dixwînin, ne wexte wekê qanûnname Îraqê boy Kurdistanê başîr bê gûhastin û alfabeya latîni bê qebûl kirin?

Ew zerûriye, lê gerek çawa hûn dibêjin herdu hukûmet bûne yek û yeqîn wê qrar daynin wekî li qanûnname Îraqê wusa jî qanûnname Kurdistanê ev mesele cî bigire. Beşên hemû kar û xebatên hundir welat wê bèn qedandin. Paşwextê wê tesîreke mezin bide ser Kurdistanê netewî. Em divînin ku wekî roja Kurdistanê netewîye azad, serîlîng û serbixwe ne dîre, em hemû kurdên cihanêra Kurdistanêke azad û serbixwe bûyî dixwîzin.

Bi serkariya kek Mehmed, kek Ahmwd li beşa edeb konfêransêk teşkil kir, min ser buyêra kurdên sovêtê berê agahî da xandevana. Boy hemu kari kek Mehmedra û kek Ahmedra spas dikim.

Ez bi...
Herper...

kîştûkal damezira.

Di sala 1992-1993-an kollêca endeziyaran damezira.

Di sala 1994-1996-an kollêca pîzîşkî damezira.

Di sala 1998-1999-an kollêca dermansazi

ZƏNGİN ETNOQRAFIYA VƏ

Bir ilə yaxındır ki, el ağ-saqalı, şair, tərcüməçi, tarixşünas, tədqiqatçı-alim, otuz qədər şeir, tərcümə və tədqiqat əsərlərinin müəllifi Şamil Əsgər Dəlidağ aramızda yoxdur. Onun xatirəsinə etiram əlaməti olaraq oxucular tərəfindən sevile-sevile oxunan "Dəlidağa salam" poemasının təhlilini verməyi özümüzə borc bildik.

MÜR VƏT QƏDİMOVLU

İstedadlı şair, tanınmış tərcüməçi, folklorşünas alim Şamil Dəlidağ Azərbaycanın ulu şairi Məmmədhusəyn Şəhriyarın "Heydər babaya salam" poeması üslubunda yazdığı, lakin onu təkrarlamayıb qələmə aldığı "Dəlidağa salam" poeması etnoqrafiya və folklor nümunələri ilə olduqca zəngindir. Babalarımızdan qalan bu qiymətli yadigarların bir çoxunu Şamil müəllim itib - batmaq təhlükəsindən xilas etmişdir.

"Dəlidağa salam" poemasının müəyyən hissəsi ilk dəfə 1968 - ci ildə "Azərbaycan gəncləri" qəzetində "Dağlar, arxalı dağlar" adı ilə çap olundu. Bu böyük sensasiyaya səbəb oldu. Şamil Dəlidağ üç ay ərzində beş mindən artıq məktub aldı. Məktubu yazanların əksəriyyəti yaşlı adamlar idi. Onlar yazırdılar ki, bir - birimizi tanıyırsınız, siz bizim keçdiyimiz ömür yolumuzu necə öyrənmişiniz ki, başımıza gələnləri olduğu kimi qələmə almısınız?

O zaman kimi dindirirdin, Şamil müəllimin poemalarının əksər hissəsini əzbərdən deyirdi. İndi də onları yadda saxlayanlar həddindən çoxdur. Sonralar bu poema natamam şəkildə Şamil Dəlidağın iki kitabında "Dəlidağın şöhrəti" adı altında oxuculara çatdırıldı. Nəhayət bu poema "Dəlidağa salam" adı ilə şəkillərlə ayrıca, 160 səhifəlik kitab şəklində 2005 - ci ildə işıq üzünə çıxdı. Bize elə gəlir ki, bu kitabda olan zəngin etnoqrafiya və folklor nümunələrini geniş yaymaq, yaddaşlara köçürmək, onlardan elmi işlər yazmaq, hətta kino - filmlər çəkmək olduqca gərəklidir. Çünki çoxlarının bilmədiyi bu adət - ənənələr xalqımızın mənəvi tarixidir. Belə mənəvi tarixi isə unutmamağa haqqımız yoxdur.

Şübhəsiz ki, bir məqalədə "Dəlidağa salam" poemasının məziyyətləri, onun əhəmiyyəti haqqında geniş söhbət açmaq mümkün deyil. Biz misallar gətirməklə hörmətli oxucularda müəyyən təsəvvür yaratmağa çalışacağıq. Şair, geniş bir fəsilə poemanı Dəlidağın vəsfi ilə başlayırıq:

Dəlidağın harayı var, hayı var,
Tutqu, Tərtər, neçə - neçə çayı var.
Onun Kürdə, Xəzərdə də payı var,
Qarabağa su göndərir, can verir,
Torpağına heyət verir, qan verir.

Dəlidağın harayı var, hayı var,
Üstümüzdə böyük haqqı - sayı var.
Torpağının qızıl - gümüş layı var,
Elimizin sərvətidir Dəlidağ,
Yurdumuzun şöhrətidir Dəlidağ...

Dəlidağım, çox çəkmişik səfani,
Sınamışım ilqanı, vəfani,
Gördüyümüz yaxşı günü, cəfani,

İstəmirəm tarixlərdən silinsin,
Gərəkdir yazsam, nəsillərə bilinsin.

Əvvəllər ayın üzünü tutulanda mis qazanlara döyürdülər, yağmur olanda "Qodu" gəzdirdilər, quraqlıq baş verəndə dul arvadı ulağa mindirib bulaq üstündə ulağın başını yuyurdular, pişiyin üzünü yalamasını qonaq gəlmə əlaməti sayırdılar, uşağa nəzər dəyməsin deyərək onun paltarının üstünə "gözmuncuğu" asırdılar. Bir çox belə adət-ənənələri Şamil Dəlidağ yerli - yataqlı qələmə almışdır:

Dad çatarmı keçən günün dadına,
Nələr düşər gör adamın yadına:
Ay tutulsa yetişərdik "dadına",
Tez - tələsik mis qazanı döyürdik,
Ay çıxantək özümüzü öyürdik.

Biz yağmurda əldə "qodu" gəzərdik,
Keçəlləri qırx düyünə düzərdik.
Yer tərpsənə bunu belə yozardıq:
Qızıl öküz ürpəndirib tükünü,
O götürür bu dünyanın yükünü.

Yağmur kəsilsin deyərək qırx keçəlin adını çəkib hələsinin adına ipdə bir düyün çalmaq əlac sayılırmış. Əfsanəyə görə guya Yer kürəsi "Qızıl öküzün" üstündə bərqərar olub. O tükünü tərpsəndə zəlzələlər baş verir.

Əkin - biçin dözməyəndə qurağa,
Dul arvadı mindirərdik ulağa,
Dilə tutub aparardıq bulağa,
Yazıq heyvan bulasa da başını,
Yudurdardıq tərpsənəni, qaşını.

Öyrənmişəm adətlərin yüzünü,
Söyləyərdim əyrisini, düzünü,
Əgər pişik yalasa yaladı üzünü,
Qonaq gəlmə əlaməti bilərdik,
Ev - eşiği süpürərdik, silərdik.

Şamil Dəlidağ çox haqlı olaraq yazır ki, bu adət ilk dəfə ortaya atan adam müdrik bir şəxs olubdur. Mədəniyyətin geri olduğu dövrlərdə belə bir adətə əməl etmək evlərdə səliqə - səhman yaradılmasına səbəb olubdur. O, bildirir ki, bizim kənddə də pişik

üzünü yalayanda gəlin qonşulara xəbər verirdi ki, pişik üzünü yaladı, qonaq gələcək. Bütün qonum - qonşular əlaqəyə düşüb evləri səliqə - səhmana salırdılar, xalça - kilim, yorğan - döşəyi çölə çıxarıb doqquzdan asar, günə verib təmizləyirdilər. Buradan məlum olur ki, belə adət - ənənələrin əhəmiyyəti az olmamışdır.

Belimizə bağlayardıq sanbağı,
Çəkilsəydi paltarın bir saçağı,
Sökülərdi əlli yerdən yamağı,
Yenə üstən "gözmuncuğu" taxardıq,
Bədnəzəri yandırardıq - yaxardıq.

İndi "sambağı" və "saçağı"nı nə demək olduğunu bir çox gənclər bilmir. "Sambağı" "samıbağı" deməkdir. Heyvanın boynuna böyüdürlük qoyanda ona "samı"ları əyri ağaclara keçirib bağlayırlar. Bu ağağa "sambağı" ("samıbağı") deyirlər. Əlçimi cəhrədə nazik əyirib saçaq alırdılar. Saçaqla şal pencek - şalvar və başqa paltarlar yamanırmış.

Qədim adətlərə görə xəstə adam tufəngin üstündən keçsə, o, düz atmaz. Təzə bar verən ağaca hamilə qadın baxsa, ağac bar verməz. Aralığa qan davası düşəndə hörmətli bir qadın yaylığını ortalığa atanda dava dayanar, bərişiq yaranar.

Evdə qayçı ağı açıq qalsa ər - arvadın arasında dava - dalaş düşər. Uşaq beşiyi boş yırgalansa, uşaq xəstələnər. Biçaq yerə düşsə evə kişi qonağı gələr, qaşığı yerə düşsə arvad qonağı gələr. Belə adət - ənənələrin çoxunu Şamil müəllim öyrənmiş və onları şeir dili ilə oxuculara çatdırmışdır.

Gərəkdir ovçu dönsün hədsiz həssasa,
Tufənginin üstən xəstə adlasa,
Axtarsa da çarə tapmaz xilasa,
Düzgün atmaz, yandan keçər gülləsi,
Zənn eyləyər əyilibdi lüləsi.

Barı təzə versə, vay - vay o günə,
Bir hamilə qadın gəlsə üstünə,
Bundan sonra işlər düşər düyünə,
Həmin vaxtdan mer - meyvələr əksilər,
Çiçəkləməz, ağac bardan kəsilər.

Bir - birinə rast gələndə daş - qaya,
Söz çəpləşib dava düşsə araya,
Tez bir qadın yetişərdi haraya,
Yaylığını ortalığa atardı,
Qandavası sovuşardı, yatardı,

Evdə qayçı ağı açıq qalanda,
Buna görə dedi - qodu olanda,
Ərlə arvad dava - dalaş salanda,
Dava salan el içində qınandı,
Hər bir adət dönə - dönə sınıandı.

İçə boşsa yırgalasan beşiyi,
Bela tapar bütün evi - eşiği.
Xətər yetər, uşaq tapmaz dincliyi,
Xəstələner dava - dərman etməsən,
Əlac tapıb imdadına yetməsən.

Biçaq yerə düşsə, var bir sınağı,
Axşam evə gələr kişi qonağı.
Qaşığı düşsə - arvad gələr şər çağı,
Səbəbini özün düşün, sən ara,
El deyəndən çıxmaq olmaz kənara.

Köhnə günlər, yaşayış tərzi, olub - keçənlər, icra edilən oyunlar, ustad aşığılar, yer - yurd adları, ağsaqqala hörmət, ilaxır çərşənbə və novruz bayramı gününü xatirələri, əkin - biçin adətləri, qan barışığı, əlamətlər, yüz yaşını keçənlərin zirəkliyi, bir sözlə baba və nənələrimizin keçirdikləri gün - güzəran poemada özünə geniş yer almışdır. Şamil müəllimin deyilənlər barədə qələmə aldıklarının bəziləri ilə tanış olaq.

Tək bacalı qara damda olardıq,
Ortasında od - ocağı qalardıq.
Dörd - beş uşaq bir yorğana dolardıq,
Təpikləşib yorulmuşuq, yatmışıq,
Belə - belə boya - başa çatmışıq.

Tozağacı tapıb onu soyardıq,
İçə çürük ularları oyardıq,
Qabığını şələmizə qoyardıq,
Yaxşı - yaxşı qovurardıq ocaqda,
Saxlayardıq qışa küncdə - bucaqda.

Heyatımız gəlib keçdi çox acı,
Tapılmadı dərdimizin əlacı.
Üzərliyi, dağdağanı, ardıcı,
Dəhlizdəki dirəklərə çalardıq,
Göz dəyməzdi, "sağ - salamat" qalardıq.

Əmim tapıb qaşığı, muncuq, toy şalı,
Çinin üstə düzəldərdi maralı,
Düzülərdik ondan xeyli aralı,
Aşığı sazda havasını çalardı,
Oynadıqca hamı heyran qalardı.

Gərəkdir yerə iri palaz səreydik,
Mehralıya yaxşı fikir verəydik,
Sonra "Kilim - arası"ni görəydik,

Xain arvad kişisini satardı,
Axırda öz cəzasına çatardı...

Çarıqlara qotazlı bağ taxardıq,
Loğva - loğva dönüb ona baxardıq,
Qızlar görsün deyərək kəndə çıxardıq...
Görünse də şal - şalvarın yamağı,
Yenə daldan qaldırardıq papağı.

Aşığı Alı burda gəzdi dolandı,
Qoşma, təcnis bir - birinə calandı.
Məclislərdə qəlblərə od qalandı,
El - obanı qəmli görərsə ağladı,
Neçə - neçə ölməz dastan bağladı.

Ələsgərin söz qoşduğu Güləndam,
Nənəperi, Əsli, Minəş, Güləndam,
Nazlı yeriş, maral baxış, gül əndam,
Dəlidağda sona kimi süzülər,
Gül yaxaya tər çiçəklər düzülər.

"Aşığı Şəmki Dəlidağdan keçəndə",
Çiçəkləri sonalayıb seçəndə.
Ağır ellər "San yer"ə köçəndə,
Şair Vurğun burda coşa gəlibdi,
"Saz tutub, söz qoşub" xoşa gəlibdi.

Şamil müəllim, 1977 - ci ildə çap etdiyi "Dağların hikməti" kitabında "Yeddi hüner" adlı xalq oyunundan söhbət açmışdır. O, bu maraqlı oyunu öz doğma kəndi Ağcakənddə və qonşu Orulu kəndində uşaqlıq dövründə görmüşdü. "Dəlidağa salam" poemasında da "Yeddi hüner" yeddi oyundan ibarətdir. Hər oyunda iştirak edən adamların da, heyvanların da, əşyaların da sayı yeddidir. Bu da onu göstərir ki, bu oyun çox qədim dövrlərdə "yeddilik" say sistemi olan vaxtlarda meydana gəlmişdir.

2000 - ci ildə Şamil Dəlidağ İçərişəhərdə təşkil etdiyi və 10 mindən çox tamaşaçının baxdığı "Bədii etnoqrafik sərgi"də Yeddi hüner oyunu da həvəskar rəssam Aynur Novruzovanın çəkdiyi şəkillər əsasında nümayiş etdirildi. Tamaşaçılar bu oyuna çox böyük maraq göstərdilər.

Xalq şairi Bəxtiyar Vahabzadə Şamil müəllimin Kəlbəcərdə yaratdığı, adı dillər əzbəri olan muzeydə olmuş, "Ədəbiyyat" qəzetində, sonra "Gəlin açıq danışmaq" kitabında ("Azərbaycan", 1988, səh. 89 - 97) dərc etdiyi "İstisu dedim ürəyim yandı" adlı məqaləsində bu muzeyə geniş yer vermiş, "Yeddi hüner" oyununu heyretəminiz adlandırmışdır. Min - min təsəffür olsun ki, bu zəngin muzey erməni quzğunlarının caynağına keçdi.

Əsasən Novruz bayramı günü və başqa şənliklərdə "Yeddi hüner" oyunu oynanılır. Əvvəlcədən bir sayılan ağsaqqalın və hörmətli bir ağbirçəyin başçılığı ilə oynana ciddi hazırlıq işləri görülür.

Meydana yeddi atlı gəlir. Bir qədər aralıda olan yolun qırağında bağlanmış yeddi erkək qoyun görünür. Hansı çapa - çapa əyilib o erkəklərdən birini qucağına qoyub dayanmadan yoluna davam edib müəyyənləşdirilmiş yerə çatdıra bilsə, yarışın qalibi olur və mükafatlandırılır.

Bütün kənd camaatının toplaşdığı yerin qarşısına hələsinin əlinde çomaq olan yeddi çoban gəlir. Onlar növbə ilə əlindeki ağacı yuxarı qaldırırlar. Hər çoban əlindeki ağacla onun ağacına zərbə vurur. Əgər bu 6 zərbə nəticəsində yuxarı qaldırıldığı ağac onun əlindən çıxmasa o, qalib hesab olunur və ağsaqqal ona imkandan asılı olaraq ya bir yapıncı, ya bir papaq və ya başqa bir əşya hədiyyə verir. Zərbə nəticəsində ağacı əlindən çıxan çoban məğlub sayılır.

Wecîh Barzanî vegeerîya Kurdistanê

ka buyer cawa qewimî.

Balafirên emêrikîyan konvoyeka pêşmergeyan bombardiman kir û 18 pêşmerge hatin kûştin

Serokê hêza taybet Wecîh Barzanî brîndar bû

- Balafirên cengê yê emêrikîyan bi xeletî konvoyeka hêzên hevpeymanan ko ji eskerên emêrikî û pêşmergeyan Kurdistanê pêk dihat bombardiman kir û 18 pêşmerge û pênc eskerên emêrikî kûştin û 44 kes jî birîndar kirin.

Mensûr Barzanî û serokê fermandeya Hewlêrê Kakemîn jî birîndar bun.

Konvoya ko bu hedefa balafirên emêrikîyan

Li gor qumandariya merkezi ya hêzên emêrikî li Qetarê ev buyer 50 kîlometreyan li başûrê rojhilata

Musilê ve sibehê seet 9:15-ê li gor dema Ewropayê qewimiye. Serkanîyên heremî jî dibêjin buyer li Pir Dawidê li başûrê Hewlêrê cêbûye.

Peyamnêrê BBC-yê Joh Sîmpson digel konvoya hêzên hevpeymanan bû û ew dibêje bomba car mêtreyan nêzikî wî li tirimpêlekê ket û wî bi kemî laşê deh kesên mirî û şewitî dîtin û dorubera wî bû dozêx û bêhna agirî û mirinê jî wan deran tê. John Sîmpson bi xwe jî brîndar buye.

Konvoy bi xwe jî heşt yan deh tirimpêlan pêk dihat û du tirimpêl jî wan yê eskerên emêrikîyan bun û yê di tirimpêlên pêşmergeyan bun.

- Serokê hêzên taybet yê Kurdistanê Wecîh Barzanî iro hat Kurdistanê û li balafirxaneyê Hewlêrê serokê Kurdistanê Mesud Barzanî, serokwezîrê Kurdistanê

Nêçîrvan Barzanî û sêkrêterê politbîroya PDK-ê Fazîl Miranî peşwazî li wî kir. Wecîh Barzanî şeşê nisana sala 2003-yê li Kurdistanê bi "teqeyeka dostane" ya balafirên emêrikîyan jî xeletî ve bi giranî hat birîndar kirin û her jî hingê va li derve tedawî dibû.

Şeşê meha çarê sala 2003-yê porta-

la Kerkûk Kurdistanê nuçeyek li ser bûyerê nivîsî û Nefel wê nuçeyê li vê derê belav dike da bê bira xwendevanan

Li gor agahdaryên ko me ji Hişyar Zêbarî, berpirsê tekiliyên derve yê Partiya Demokrat ya Kurdistanê, wergirtinê yek jî birîndarên giran serokê hêzên taybet yê Kurdistanê Wecîh Barzanî ye. Wecîh Barzanî brayê serokê Partiya Demokrat ya

Kurdistanê Mesud Barzanî ye û ew dor 33-salî ye. Di heman êrişê balafirên emêrikî de kurê Mesud Barzanî,

Serokwezîrê tirkan hemû daxwazên kurdan bi "têrorê" va girê dide

reu ters

- Serokwezîrê tirkan Recep Tayyip Erdogan duhî li parlamentoya tirkan digel 70 parlamenterên partiya xwe AKP-ê yê ji bajarên bakurê Kurdistanê civiya û goya xwest digel wan problêmên bakurê Kurdistanê minaqeşe bike. Parlamenterên esil kurd çend pêşniyar kirin lê belê Recep Tayyip Erdogan hemî gotin û pêşniyarên wan wekî yê "rêxistina têrorê" yanî yê PKK-ê hesiband û li dijî wan derket.

Parlamenterê bajarê Bîdlîsê Abdurrahîm Aksoy behsa efuyeka giştî kir û Recep Tayyip Erdogan her di cih de li devê wî da û gotê "tu bi zimanê rexistina terorê" dixivî. Parlamenterê Merdînê Nihat Erî jî behsa bi hezaranan kûştin û cînatyên "failî meçûl" kir û got xelk difikire ko "dewleta kur" ev kar kiriye û divêt lêkolîn li ser van buyeran bèn kirin. Cardî Recep Tayyip Erdogan xwe di ber axaftina wî rê jî kir û gotê "Zimanê ko tu bi kar tîni ne zimanê parlamenterekê AKP-ê ye, wekî AKP-îyan baxive".

Recep Tayyip Erdogan nehişt ti kes ti rexneyan li siyaseta dewlet û hikumeta tirkan bigire û jî parlamenterên esil kurd re got ev tiştên hon dibêjin hemî yê "rêxistina terorê" ne û ka pêşniyarên xwe bibêjin. Li ser vê daxwaza wî parlamenterê Bîdlîsê Abdurrahîm Aksoy behsa mafê perwerdeya dersên zimanê kurdî li dibistanên destpêkê kir û çar di Recep Tayyip Erdogan aciz bu û got: - Ma tiştêka wiha dibe, li ku dera dinyaye tiştêka wiha heye

Wisa diyar e ko Recep Tayyip Erdogan yekcar teslîmî hêzên eskerî yê dewleta tirkan bûye û hêdî wî jî ti alternatîvek bo careserkirina "problêma kurdî" li bakurê Kurdistanê û Tirkîyeyê nîne û gotinên wî yê Diyarbekirê jî li ber bayê çûn.

Civîna digel 70 parlamenterên esil kurd yê AKP-ê jî ji wan 70 parlamenteran re piştast kir ko ew ne ji bo minaqeşekirina problêma kurdî lê belê ji bo tehdîdkirin û pişgiriya qanuna nû ya şerê li dijî têrorê hatibûn ci

Kurdî û tirkî du mîletên cîda ne. Kurdistanê û Tirkîya jî du wêladînan cîda ne. Tirkan ko wanê û tirkîyanê xwe bi hev re bi hev re naxwazin. Kurd her rojê ko dihatin dihatin başûrê Kurdistanê. Li her jûrdanê ko rîya cîdabûnê...

- Serokê beledîyeya Diyarbekirê Osman Baydemir vê carê rastîya dilê xwe ji kovara tirkî Tempoyê re got û piştast kir ko nakokîya di nebera mîletê kurd û mîletê tirk de hewqase kur buye ko hêdî herdu mîlet nikarin bi hev re bijîn. Osman Baydemir got ew bi xwe li dijî vê rewşê kar dike lê belê realîte ev e û kurd naxwazin digel tirkan bijîn.

Osman Baydemir got di navbera tirkan û kurdan de diyalog nemaye û grupeka elît û rewşenbîrên kurdan ya ko bikare xitabî tirkan jî bike nîne û medyaya tirkan jî re nade kurdan û wiha got:

- Mîletê kurd grupeka rewşenbîrên ku bikarin xitabî raya giştî ya Tirkîyeyê bike û kanaleka

bêbawerîyeka mezin heye. Heger ev bêbawerî di nebera mîletê kurd û mîletê tirk de bibe hişeka wisa ko hêdî ew nikarin bi hev re bijîn ew de pir xeternak be. Divêt mirov bibîne ko ev demek e li nik kurdan hişka ko mirov nikare bi hev re digel hev bijî peyda buye.

Osman Baydemir got ew bi xwe "siyasetciyêke kurd" e û bi piştgiriya mîlet hatiye hîlbijartin û ew jî de li nik mîletê xwe be û got li Tirkîyeyê hinek mihwerên ko aştiyê naxwazin û şidetê wekî çareserî dihesibînin hene. Osman Baydemir got bila kes hêvîya ko ew "lenet" li rêberê PKK-ê bibarînin nemîne û şideta ordiya tirkan û şideta PKK-ê wisa dike ko ev spiral berdewam dike.

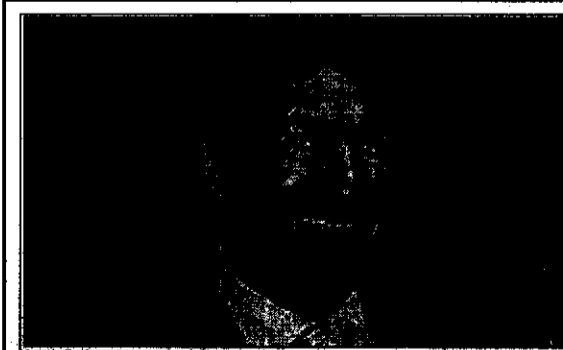
Osman Baydemir rastîya meseleyê jî tirkan- ra got - kurd û tirk nikarin bi hevra bijîn

danustandinê nîne. Dezawantajeka wiha heye. Rast e ko di van salên dawiyê de di cihana hişî ya kurdan de neteweperestî û q e n a e t a nemimkinbûna jiyana digel tirkan bi cih buye û cidahiyeke çêbuye. Ji dema dawiyê ya osmaniyan û heta niha biserneketin hikumet û îdareyên tirkan di nav tirkan de wekî "nekarin" tet tefsîr kirin. Lê belê ev demek e ko di nev kurdan de jî ew wekî ko "bi qestî nekirin" tê tefsîr kirin. Ji ber ko

Osman Baydemir behsa tirsê xwe ya mirina pirtir kesan ji herdu aliyên kir û got di haleta pevçûnê de "neteweperestiya herdu aliyên ji xurttir dibe".

Osman Baydemir û partiya wî DTP dibêjin ew partiyeke Tirkîyeyê ne û tirkîti nasnameya wan ya raser e (ust kîmlîk). Lê belê realîteya jiyana rojane ya bakurê Kurdistanê û Tirkîyeyê heroj jî wan re îsbat dike ko kurd nabin tirk û mîletê kurd her roja ko diçe pirtir jî tirkan û dewleta tirkan Tirkîyeyê bi dûr dikeve û dixwaze cîda bibe.

Hêzên asayîşa Kurdistanê serokê PCDK-yê bincav kir

-Hêzên asayîşa Kurdistanê iro li Silêmaniyê serokê Partiya Çareserîya Demokratîk ya Kurdistan, Fayîq Mihemed Gulpî û gelek beşdarên di yê xwenîşandanêka bêdestur bincav kirin. Li gor

Peyamnêrê serkanîyeka ji asayîşa Silêmaniyê dibêje ew rê nadin ti xwenîşandanên bêdestur û lewra wan re li ber beşdarên xwenîşandanê girtiye.

Ajansa nuçeyan ANF-a terefdara PKK-ê jî di nuçeyeka xwe de dibêje ji bilî Fayîq Mihemed Gulpî 150 kesên di jî hatinê bincav kirin û di nav wan de peyamnêr û kameramanê DHA-ya, ajansêka di ya terefdara PKK-ê, hene.

PCDK parçiyeka parawan ya PKK-ê ye ko li başûrê Kurdistanê û Iraqê li girtî û DHA jî ajansêka nuçeyan ya terefdara PKK-ê ye û ajansêka...

...amade kir: Tahîr Şîmân

Şeyx Mahmud Bərzənciyə həsr olunmuş konfrans

Kürdüstan Bölgəsinin rəhbəri Masud Barzani: Münasib bir zamanda kürd xalqı vahid, müstəqil, suveren Kürdüstan dövlətini yaradacaqdır.

Bu gün Mədəniyyət nazirliyində Şeyx Mahmud Həfidin həyat fəaliyyətinə həsr olunmuş konfransda o, çıxış edərək qeyd etdi ki, kürd xalqının azadlığı uğrunda apardığı mübarizə və onların rəhbərləri hər zaman yad olunmalıdır. Keçmişimizi yeni nəsələ aşılamasaq, gələcəyimizin bünövrəsi möhkəm olmaz.

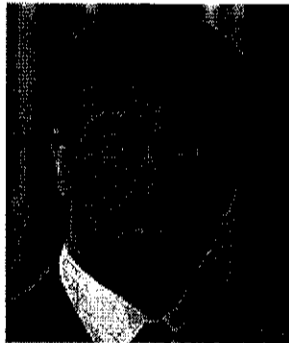
Bir sıra elm xadimləri və siyasət adamları da konfransda çıxış etdilər. Həvələr şəhərinin meri Nuzad Hadinin və Mədəniyyət naziri Sami Şorəşin çıxışları daha çox alqışlandı.

Sonda Şeyx Mahmud Bərzəncinin yaxınlarından olan Şeyx Kava Həfid çıxış edərək konfrans iştirakçalarına öz təşəkkürünü bildirdi. Üç gün davam edən konfrans Kürdüstan TV ilə canlı yayımlandı.

Bir sıra dövlətlər Kürdüstanda konsulluqlarını açmaq istəyir

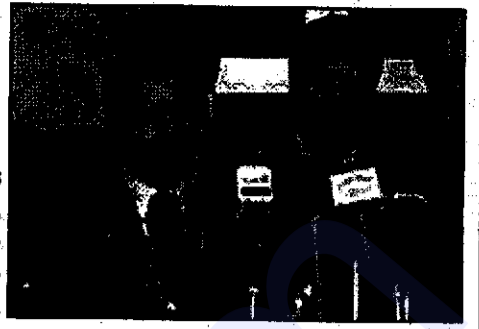
Kürdüstan Demokratik Partiyasının xarici əlaqələr şöbəsinin rəhbəri Se-fin Dizeyi Fransa, Avstraliya, Cənubi Koreya, Çin, Rusiya Federasiyası və Britaniya, Kürdüstanda səfirliyin açılmasına hazır olduqlarını bildirmişlər.

İraq Kürdüstanı ölkə konstitusiyasına görə Federativ bir bölgədir. Kürdüstanda olan sabitlik imkan verir ki, xarici dövlətlər öz səfirliklərini burda açsınlar.

Kürdüstanda ilk neft quyusu istismara verildi

Nazirlər kabinəsinin heyətində mətbuat konfransı keçirən Baş nazirin neft-qaz sahəsi üzrə müavini Sərbaz Hevrami qeyd etdi ki, ilk neft quyusu Kürdüstanın Zaxo şəhərində istismara verildi. Neftdən əldə olunan gəlir Kürdüstan xalqının rifahının yaxşılaşdırılmasına xərclənəcək və o ərazidə neft ayırma zavodu tikiləcək ki, oda Kürdüstanın benzinə olan tələbatını təmin edəcəkdir.

Kürd məsələsində dialoq şərtidir

Klavdiya Rot

Diyarbəkire gədən Alman Yaşillər Partiyasının Eşbaşqanı Klavdiya Rot, Böyükşəhər Bələdiyyə sədri Osman Baydəmirlə bir saat on beş dəqiqə sürən bir görüşmə keçirdi. Daha sonra məlumat verən Rot, "do-stum" deyə xitab etdiyi Baydəmire Diyarbəkirin üzərində keçən heftə

qara buludlar vardı, bu arada onlar dağılır. Maraqlandığım bu sahələri sizinlə danışmaq istəyirəm dedi.

Diyarbəkirdə baş verən hadisələrə deyindən Rok, Beynəlxalq düşmənçilik kimi bir şiddət inkişaf etdirilmək istənilir. Bölgənin gələcəyi isə barış içində ola bilər, dedi.

Baydəmirlə isə "qara buludların" dağıldığını ifadə edərək, kürd məsələsinə demokratik yanaşma gözlədiklərini söylədi.

Baydəmirlə Türkiyənin aydın gələcəyi AB ilə intiqrasiyondadır, Türkiyənin aydın gələcəyi demokratik hərəkatın mütəmadi sürdürülməsindədir, dedi. Diyarbəkirlə hadisələrinə də toxunan Baydəmirlə "Diyarbəkirdə on beş gün ərzində baş verən nəticələr dəhşətvericidir. Bu hadisələrin dərinləşməməsi, böyüməməsi üçün" el birliyi ilə tədbir görəcəyik, dedi.

Baydəmirlənin danışığından sonra yenidən söz alan Rot Baydəmirlə əhəmiyyətli görüşmə keçirdiyini ifadə edərək, görüşmə ilə əlaqədar olaraq bu qənaətə gələ bilerəm, ikimiz də bu bölgədə günəşin var olduğunu və çi-

çəklərin açmasını, bu bölgədəki uşaqların gələcəyini, istəyirik, bu bölgədəki göz yaşlarının axmasını və qan tökülməsini istəmirik. Danışsınız, şərtsiz silahların susdurulması mənim şüarım olacaqdır, ikimiz də siyasi bir dialoqun həyata keçirilməsinin vacibliyini müdafiə edərək, kürd məsələsinin siyasi bir duyğu ilə, gələcəyə yönəlmiş addımlar atılması gərəkliliyini müdafiə edirik. Kürdlərin mədəni haqlarının tanınması və bölgənin yenidən inşa edilməsi və bir yol xəritəsi çəkmək lazımdır. Ancaq silahların susdurulması və dialoqla tədbir görülə bilər, silahla yox, deyə bildirdi.

Tankları yoxlayacağıq

Rot Batman Diyarbəkirdə baş verən hadisələrdə Alman BRT tanklarından istifadə edilməsi xatırlanarkən, bu sahədə məlumatı və xəbəri olmadığını bildirərək "Həqiqətən alman tanklarından istifadə olunub-olunmamasını yoxlayacağıq, belə bir şey olsa açıqlamaq lazımdır. Şəmindli hadisəsi kimi yoxlamaq, tədqiq etmək lazımdır". Bunu əvvəldən bilmirdim, dedi.

MƏNƏLİ ÖMRÜN 70-Cİ BAHARI

Heydərov Əmirxan Vəli oğlu 20 aprel 1936-cı ildə Laçın rayonunun Kamallı kəndində kürd ailəsində anadan olmuşdur. Beş yaşında olarkən atasını itirmişdir.

1956-cı ildə Minkənd kənd orta məktəbini bitirmiş və 1957-ci ildə Lenin adına Azərbaycan Pedaqoji İnstitutunun fizika-riyaziyyat fakültəsinə daxil olmuş

və 1962-ci ildə İnstitutu müvəffəqiyyətlə bitirdikdən sonra Laçın rayonuna işləməyə göndərilmişdir.

1962-63-cü tədris illərində rayondakı Kürdhacı kənd orta məktəbində müəllim işləmişdir. 1963-cü ilin yay məzuniyyəti müddətində Əmirxan müəllim Məhər Fərmanovla 2 km-lik məsafədən kənd camaatının köməyi ilə suyu arxla kəndə gətirməyə müvəffəq olurlar. Həmin gün Kamallıda əsil toy-bayram olur.

Kənd ağsaqqallarının tələbi və partiya komitəsinin göstərişi ilə Əmirxan müəllim Kamallı kənd 8-illik məktəbinə direktor təyin olunur.

Kamallıda məktəb binası yox idi. Məktəb ayrı-ayrı şəxslərin şəxsi evlərində yerləşirdi. 1963-cü ildə Əmirxan müəllim, Kamallıda məktəb binasının tikilməsi məsələsini respublika və

rayonun əlaqədar təşkilatları qarşısında qaldırır. 1964-cü ildə kənd camaatının yardımı ilə beş sinif otağından ibarət olan məktəb binasını tikib istifadəyə verən Əmirxan müəllim, uzun illərdən sonra ilk dəfə Kamallıda məktəb binasının tikilməsinə nail olur. Su çəkilişi, məktəb binasının tikilməsi, uşaqların tamamilə təhsilə cəlb olunması təhsilin, tərbiyənin inkişafına böyük təkan verdi.

1973-cü ildə beş əlavə sinif otaqlarının tikilməsi təşəbbüsünü qaldıran Əmirxan müəllim həmin il sinif otaqlarının tikilməsinə nail olur.

1973-cü ildə Kamallı kənd 8-illik məktəbinin orta məktəbə çevrilməsi məsələsini qaldıran Əmirxan müəllim buna da nail olur.

1975-ci ildə Kamallı kənd orta məktəbinin ilk buraxılışı oldu, 22 nəfər orta məktəbi bitirdi.

Onlardan həmin il 6 nəfər ali məktəbə, 4 nəfər orta ixtisas məktəbinə daxil olur.

Kamallı kənd orta məktəbi Laçın rayonunda qabaqcıl məktəblər sırasına çıxdı. Hər il məktəbin məzunlarının 50-60%, 83-cü ildə 100% ali məktəbə daxil olur.

1983-cü ildə Laçın rayon partiya komitəsinin təqdimatı ilə o, Kamallı kəndindəki M.Füzuli adına sovxozda direktor təyin olunur.

1983-cü ildə sovxozun yaylaq yerləri məsələsini və Kamallının kökəltmə birliyinə verilmiş 600 hektar əkin sahələrinin Kamallıya qaytarılması məsələsini həll edir.

1984-cü ildə Laçın şəhər orta internat məktəbinə müəllim təyin olunur. 1986-ildə rayonun rəhbər işçiləri ilə düz gəlmədiyi üçün Bakıya köçür və Binə qəsəbəsi, Südçülük sovxozunda məs-

kunlaşır. Həmin vaxtdan hal-hazırda kimi Binə qəsəbəsi texniki peşə məktəbində müəllim işləyir.

1992-cı ilin mayında Laçının, erməni-rus hərbi birləşmələri tərəfindən işğalı hamı kimi Əmirxan müəllimin ailəsini də çox kədərləndirdi. Oğlanlarının hər ikisi, Faiq, Firdovsi, bacısı oğlu Sədi könüllü olaraq orduya yazılırlar və 6 ay döyüşlərdə fəal iştirak edirlər. Bacısı oğlu Sədi və digər 2 nəfər yaxın qohumu vuruşmalarda qəhrəmancasına döyüşüb həlak olurlar.

İllər keçdikcə ölüm-itim unudulsa da amma Vətən və Vətən dərdi unudulmayacaqdır. Əmirxan müəllim bu gün yetmiş illik yubileyini burda Bakıda keçirsə də, Laçın həsrəti, Vətən niskili heç vaxt onun yadından çıxmayacaqdır.

Biz "Diplomat" qəzetinin redaksiya heyəti də Əmirxan müəllimin YETMİŞ illik yubileyini təbrik edir, ona uzun ömür, cansağlığı, işlərində müvəffəqiyyətlər, yüzillik yubileyini Laçında keçirməyini arzulayırıq.

Səhifəni hazırladı: İsmayıl Tahir

Посол Ирана в Турции: "США ищут способ вычленировать курдское государство..."

Иранский посол в Анкаре призвал Турцию, Иран и Сирию выработать совместную политику по курдскому вопросу, заявив в интервью, опубликованном вчера (4 апреля), что если эти страны не сделают этого, то "Соединенные Штаты отрежут от нас куски для создания курдского государства".

Турция и Сирия, Турция и Иран имеют общие грани, и все эти страны имеют в своем составе большое курдское население, которое сепаратистски настроенные силы хотели бы сделать частью независимого курдского государства.

Это замечание посла Фируза Даулатабади бы-

ло опубликовано в турецкой ежедневной газете "Milliyet" и заявленная позиция была подтверждена иранским посольством в Анкаре.

"Турция, Иран и Сирия должны выработать совместную политику по курдскому вопросу. Если будут какие-либо разногласия между Турцией, Сирией и Ираном по этому вопросу, то США воспользуются ими, чтобы вклиниться между странами", -- сказал он. -- "Соединенные Штаты отрежут куски от наших стран, чтобы создать курдское государство".

Г-н Даулатабади сказал, что пытаются создать проблемы в отношениях между Ираном и

Турцией, не смотря на, как он сказал, 1100-летнюю дружбу, поскольку США хотели бы, чтобы этот регион состоял из мелких этнических государств, которые они могли бы контролировать.

"США пытаются не допустить развития и укрепления связей между Турцией и Ираном. Они стремятся рассорить эти страны", -- заявил он.

Даулатабади сказал, что Соединенные Штаты недавно заявили открыто, что выделяют деньги на поддержку процессов смены режима в Иране, которую они проводили после иранской революции.

Вадим Макаренко 4 апреля курды, в основном те, кто является выходцами из Турции и Сирии, отметили 57-летие Абдуллы Оджалана. Прошел торжественный вечер и в Москве, где курдская община, собралась, чтобы пожелать здоровья и стойкости своему лидеру, томлящемуся в одиночестве в турецкой тюрьме на острове Имрали, в окружении нескольких сотен или даже тысяч турецких солдат. Здравицы в честь лидера перемежались с рассказом о судьбе курдов, но боль, которая звучала в словах, не была признаком уныния и печали - курды готовы к борьбе. Они хотят разрешить курдскую проблему политическими средствами, о чем неоднократно заявлял и

Возможно, что его напугал "показательный" теракт, совершенный "Соколами освобождения Курдистана". Но Реутов, наверно, если не учил русскую историю с ее социалистами-революционерами, то мог бы хотя бы посмотреть сериалы, ведь что-то из собственной истории надо знать, иначе, как понять чужую. Александра Реутова, автора многочисленных статей о "Хамасе", не удивляет и то, что попытки обуздать курдское освободительное движение идут по модели, уже приведшей в тупик Палестину. Он не замечает очевидной параллели, даже когда пишет, что "не так давно появившееся боевое крыло РПК - "Соколы освобождения Курдистана" - уже отметилось

Зачем пытаются выставить курдов террористами?

сам Абдулла Оджалан, но никто не зарекается и от силовых методов борьбы (не стоит путать с терроризмом, даже если это партизанские действия), если мирные методы протеста будут по-прежнему игнорироваться турецкими властями и, к сожалению, мировым сообществом, которое не хочет признать борьбу курдов за свои неотъемлемые права на самоопределение и на собственную государственность законной.

Турция боится Абдуллу Оджалана, боится его энергии и пассионарности, боится курдского лидера, который способен развернуть Турцию, если получит возможность обратиться к ее народу - курдам и туркам. Особенно он опасен турецким политикам сейчас, когда они пытаются хотя бы формально прибегать к демократическим процедурам (выборы, парламент, гласные суды), пытаясь хотя бы формально соответствовать европейским нормам. Безусловно, это чистая показуха, поскольку ни о какой демократии в Турции не может быть и речи до тех пор, пока не будет признана и решена курдская проблема. А это означает, что Турция должна стать федерацией, где турки и курды будут равноправны, или в качестве первого шага власти Турции должны обеспечить курдам хотя бы культурную автономию. Но даже это минимальное требование, которое неоднократно озвучивал Абдулла Оджалан, неприемлемо для нынешних властей Турции. Насколько до этого далеко, показывает нынешняя ситуация в Турции, где курды по-прежнему безгласны и бесправны, а любое их массовое выступление подавляется силой. В отношении курдов проводятся различные провокации.

Сейчас Турцию захлестнула волна курдских выступлений. События начались в прошлый вторник в Диярбакире, столице юго-востока Турции, населенном преимущественно курдами. Там хоронили четверых бойцов РПК. Они погибли накануне в столкновении с регулярной армией. Траурная процессия, собравшая тысячи человек, переросла в массовую акцию протеста, потому что у всех наболело. Курды выдвигали в основном экономические требования - дать им рабочие места, обеспечить сносное медицинское обслуживание, зазвучали и политические лозунги, поскольку ничего нельзя добиться, не будучи политической силой в стране.

парой десятков антиправительственных акций, в том числе терактов. А вчера "Соколы" объявили зоной боевых действий туристическую зону Турции".

Все это почти в деталях напоминает ситуацию внутри палестинского движения, но только те, кто создавал "Хамас", чтобы подвинуть старую гвардию Ясира Арафата, затем не смогли справиться с джином, однажды выпущенным ими из бутылки. Ждет ли это Турцию и освободительное движение курдского народа, покажет время. Но заявления радикалов звучат до боли знакомо, как написанные под копирку спецслужб: "Мы превратим Турцию в ад. Взрыв, совершенный нашим боевым отрядом в стамбульском районе Коджамустафа, является лишь предупреждением".

Эти заявления и эти действия не в интересах курдского народа, не в интересах курдского освободительного движения, их цель раскачать обстановку в Турции в такой степени, чтобы сама мысль о демократии и о равных правах для курдов, казалась кощунственной, они направлены на то, чтобы изолировать курдское освободительное движение от международной поддержки, выставив его в одиозной роли террористов или пособников террористов.

Что намерены делать власти Турции? Пойти на встречу курдам? Нет, кто же ведет переговоры с "закоренелыми" террористами, какими курдов выставляет проведенный теракт. Обратите внимание, что не протесты на юго-востоке Турции, а угрозы в отношении курортных зон стали фокусом статей в российских и прочих СМИ. Власти Турции не готовы начать диалог с теми, кто уже давно доказал свою способность вести движение курдов от войны к миру. Действительно, ли турецкие власти или, точнее, те, кто из-за закулисы управляет ситуацией в Турции, хотят мира? Нет. Если бы хотели, то ничего не было бы проще, поскольку есть человек, который мог бы гарантировать мирное развитие ситуации вокруг решения курдского вопроса в Турции. Это -- Абдулла Оджалан, но его держат в изоляции, пока "неведомые силы" разыгрывают террористическую карту руками "соколов", рассчитывая создать обстановку хаоса и террора, но на этот раз уже не в Палестине, а в Турции, чтобы свернуть там потенциальные демократические преобразования.

Если правительство Ирака будет сформировано до лета, американские войска надо вывести до конца года, считает сенатор Джон Керри

Если правительство Ирака будет сформировано до 15 мая, основная часть американских войск должна быть выведена из этой страны до конца года. Такое мнение высказал влиятельный американский сенатор-демократ Джон Керри, представляющий в конгрессе США штат Массачусетс.

В опубликованной в среду в газете "Нью-Йорк таймс" статье законодатель отметил, что, "если иракцы не захотят создать правительство /национального/ единства в течение пяти месяцев" после состоявшихся в декабре прошлого года парламентских выборов, "возможно, они не собираются создавать его вообще". "Гражданская война будет становиться лишь хуже, и у нас не останется иного выбора, кроме как уйти" из Ирака, отметил Керри, который был кандидатом Демократической партии на президентских выборах 2004 года, завершившихся пе-

реизбранием на второй срок нынешнего главы американской администрации республиканца Джорджа Буша.

Если правительство Ирака все же будет сформировано к лету, США должны разработать "график вывода американских боевых подразделений до конца года", говорится в статье. В Ираке должны остаться лишь те американские войска, которые участвуют в обучении иракских военнослужащих и могут быть задействованы в случае возникновения чрезвычайных ситуаций, считает сенатор.

По мнению Керри, официальный Вашингтон должен усилить давление на власти в Багдаде с тем, чтобы способствовать формированию правительства, не боясь ухудшения обстановки из-за такого жесткого подхода. "В действительности, ужасные вещи происходят /в Ираке/ сейчас из-за того, что мы не были достаточно жесткими", - считает он.

TƏSİSÇİ VƏ BAŞ REDAKTOR:
TAHİR SÜLEYMAN

İMTİYAZ Ü SERNİVİSAR:
TAHİR SİLƏMAN

УЧРЕДИТЕЛЬ И ГЛАВНЫЙ РЕДАКТОР:
ТАХИР СУЛЕЙМАН

Tel: +994 50 352-33-18

Azərbaycan şöbəsinin redaktoru:
NƏRİMAN ƏYYUB
Tel: 050 379-92-93

Xüsusi müxbir:
RAMİZ CƏBRAYILOV

Əlaqə telefonu:
422-38-26

Müəlliflərin mövqeyi redaksiyanın mövqeyi ilə üst-üstə düşməyə bilər.

Ünvan: Bakı şəhəri, 40
S. Mehmandarov küç.
ev 25. mən. 17
Adres: Bakı 40, pos. Ul.
S. Mehmandarova, dom 25. kv. 17
Navnisan: Baku 40 soqaq
S. Məhmandarov xanı 25. mal 17

e-mail: diplomat_gazeti@box.az
Şəhadətnamə: N FŞ 005004966

BUSB-un 2 saylı
Sabunçu rayon filiali
VÖEN 1800061582
H/Ə 438010000
Sifariş: 961
Tiraj: 2500